

Sag C-609/19**Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement****Dato for indlevering:**

13. august 2019

Forelæggende ret:

Tribunal d'instance de Lagny-sur-Marne (retten i første instans i Lagny-sur-Marne, Frankrig)

Afgørelse af:

2. august 2019

Sagsøger:

BNP Paribas Personal Finance SA

Sagsøgt:

VE

I. Baggrunden for tvisten

- 1 Den 10. marts 2009 købte VE og hans hustru en ejendom og optog et boliglån i selskabet BNP Paribas Personal Finance (herefter »BNP Paribas« eller »långiveren«) på 143 421,53 EUR, svarende til en gæld på 216 566,51 schweizerfranc (CHF).
Efter betalingsforsømmelser erklæredes låneaftalen førtidigt ophævet.
- 2 Den 16. januar 2015 blev der truffet en retsafgørelse om tvangsauktion af ejendommen. Den 20. marts 2015 blev ejendommen overdraget til en pris på 55 000 EUR.
- 3 Den 12. januar 2017 anmodede BNP Paribas den forelæggende ret om tilladelse til at gøre udlæg i VE's (herefter »låntageren« eller »forbrugeren«) løn.

II. Parternes argumenter og påstande:

1. BNP Paribas

4 BNP Paribas har bl.a. nedlagt følgende påstande:

- det fastslås, at BNP Paribas' fordring beløber sig til et samlet beløb på 192 268,73 EUR ifølge en opgørelse af 21. februar 2019
- der gives tilladelse til, at der gøres udlæg i VE's løn
- VE's påstand om annullation af lånet på grund af en vildledende handelspraksis afvises eller subsidiært forkastes

subsidiært:

- VE's påstande baseret på urimelige aftalevilkår afvises
- det fastslås, at vilkåret om regnskabsvaluta, der er angivet som schweizerfranc i lånet, ikke er et urimeligt aftalevilkår, eftersom det definerer aftalens hovedgenstand, og det er affattet klart og forståeligt.

mere subsidiært:

- det fastslås, at vilkåret om regnskabsvaluta, der er angivet som schweizerfranc i lånet, ikke er et urimeligt aftalevilkår og ikke skaber nogen betydelig skævhed mellem parternes rettigheder og forpligtelser
- det fastslås, at VE's påstande begrundet i urimelige aftalevilkår er ugrundede

5 BNP Paribas har gjort gældende, at VE blev informeret om de udsving i vekselkursen, som han var udsat for, og følgerne heraf for afdragene på lånet. Banken er derfor af den opfattelse, at kontrakten ikke indeholder nogen urimelige vilkår.

2. VE

6 VE har bl.a. nedlagt følgende påstande:

- Den Europæiske Unions Domstol forelægges en række præjudicielle spørgsmål
- HELVET IMMO-aftalen, som han har underskrevet, annulleres

subsidiært:

- den urimelige karakter af vilkårene »Beskrivelse af Deres lån (aftalevilkår nr. 1)«, »Finansiering af Deres lån« (aftalevilkår nr. 2), »Oprettelse af en intern konto i euro og af en intern konto i

schweizerfranc til forvaltning af Deres lån« (aftalevilkår nr. 3), »Vekseltransaktioner« (aftalevilkår nr. 4), »Tilbagebetaling af Deres lån« (aftalevilkår nr. 5), »Option om ændring af regnskabsvalutaen« (aftalevilkår nr. 6), »Vilkår om anerkendelse af oplysningerne på låneaccepten« (aftalevilkår nr. 7), »Tilbagebetaling af Deres lån« (aftalevilkår nr. 8), »Amortisering af hovedstolen« (aftalevilkår nr. 9) efterprøves

- det fastslås, at alle aftalevilkårene nr. 1-9 betragtes som ugyldige og finder ikke anvendelse
- kontrakterne HELVET IMMO og INVEST IMMO ændres til låneaftaler i euro med en fast kurs at regne fra indgåelsen, der anvendes en vekselkurs på 1 EUR for 1,50 CHF, og det skyldige restbeløb omregnes

mere subsidiært:

- såfremt det fastslås, at det indirekte vilkår om indeksregulering er omfattet af hovedgenstanden for den omtvistede aftale, erklæres aftalen ugyldig.

- 7 VE har hævdet, at det omtvistede lån udsætter ham for en ubegrænset kursrisiko, at det ikke fremgår af aftalen, at der findes en kursrisiko, og at den ikke indeholder ordet »kursrisiko«. Han oplyser, at han ikke har fået meddelelse om de simuleringer, der gør det muligt at informere låntagerne, selv om han fik tilbudt lånet i en periode, hvor långiveren forventede store kursudsving.
- 8 Derfor har han nedlagt påstand om, at der indgives en række præjudicielle spørgsmål til Den Europæiske Unions Domstol, navnlig med henblik på at vurdere om retspraksis fra Cour de cassations (kassationsdomstol, Frankrig) er i overensstemmelse med bestemmelserne i Rådets direktiv af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbruger aftaler (EFT 1993, L 95, s. 29). Han ønsker i det væsentlige, at låneaftalen erklæres ugyldig på grund af det, han opfatter som en vildledende handelspraksis. Subsidiært har han gjort gældende, at fordringens beløb nedsættes på grund af den urimelige karakter af et indirekte kontraktvilkår om indeksregulering, vilkåret om regnskabsvaluta og betalingsvilkårene, den manglende angivelse af en »kursrisiko«, vilkåret om amortisation og vilkåret om købsoptionen.

III. Aftalen og retsfor skrifterne

1. Det omtvistede lån

- 9 I henhold til den omtvistede aftale yder långiveren et lån i schweizerfranc med en fast rentesats. Lånet tilbagebetales med afdrag i euro, men disse månedlige afdrag

konverteres til schweizerfranc ved betaling af renter og amortisation af hovedstolen på en konto i schweizerfranc.

- 10 Det præciseres i tilbuddet, at såfremt udviklingen i vekselkursen øger låneomkostningerne for forbrugerne, skal de månedlige afdrag først og fremmest gå til afdrag på renterne, og lånets løbetid forlænges med fem år. Det præciseres ligeledes: »Størrelsen af Deres betalinger i EUR forbliver ligeledes uændrede, men lånets løbetid forlænges. Såfremt Deres afdrag i EUR imidlertid ikke er tilstrækkelige til at betale hele Deres skyldige beløb i lånets oprindelige løbetid forlænget med fem år, hæves Deres afdrag i EUR.«
- 11 I den foreliggende sag lånte VE et beløb på 143 421,53 EUR, hvilket svarer til 216 566,51 CHF. Efter salget af ejendommen, hvis pris fratrækkes den resterende skyldige hovedstol, har långiveren nedlagt påstand om, at der gøres udlæg i VE's løn for at inddrive et beløb på 192 268,73 EUR.

2. EU-retten

- 12 Den forelæggende ret mener, at den EU-retsakt, der finder anvendelse på den foreliggende sag, er direktiv 93/13, særlig artikel 3 og 4.
- 13 Følgende fremgår af generaladvokat Wahls forslag til afgørelse i sag Kásler og Káslerné Rábai (C-26/13, EU:C:2014:85, punkt 91, og punkt 2 i forslaget til afgørelse): *»Ved vurderingen af, om kontraktvilkårene er klart og forståeligt affattet, skal der tages hensyn til samtlige omstændigheder i sagen, og navnlig oplysninger, der blev bragt til forbrugerens kendskab ved indgåelsen af aftalen, og foruden den rent formelle og sproglige udformning af vilkårene skal der tages hensyn til en nøje vurdering af vilkårenes økonomiske konsekvenser og til forholdet mellem disse«.*
- 14 I dom af 20. september 2017, Andriciuc m.fl. (C-186/16, EU:C:2017:703, præmis 51 og punkt 2 i domskonklusionen) fastslog Domstolen, at kravet om, at et kontraktvilkår skal affattes klart og forståeligt, indebærer, at det *»skal kunne forstås af forbrugeren både rent formelt og i sproglig henseende, men ligeledes med hensyn til vilkårets konkrete rækkevidde, således at en almindeligt oplyst, rimeligt opmærksom og velunderrettet gennemsnitsforbruger ikke blot er i stand til at forstå muligheden for stigning eller fald i værdien af den udenlandske valuta, som lånet er optaget i, men også til at vurdere de potentielt alvorlige økonomiske følger, som et sådant aftalevilkår kan have for dennes økonomiske forpligtelser. Det tilkommer den nationale ret at foretage de nødvendige efterprøvelser i denne forbindelse.«*
- 15 Domstolen fremhævede, at *»forbrugeren befinder sig i en svagere stilling end den erhvervsdrivende hvad angår bl.a. informationsniveau, hvorfor dette krav om en klar og forståelig affattelse af kontraktvilkårene og dermed om gennemsigtighed, som samme direktiv indfører, skal fortolkes bredt«* (dom af 20.9.2017, Andriciuc m.fl. (C-186/16, EU:C:2017:703, præmis 44 og den deri nævnte retspraksis). I

samme doms præmis 46 præciserede Domstolen, at dette spørgsmål skulle undersøges af den forelæggende ret.

- 16 Domstolen har ligeledes fastslået, at »et vilkår i en kreditaftale [...], hvorefter hele valutakursrisikoen lægges på låntager, og som ikke er udformet klart, således at låntager ikke på grundlag af klare og forståelige kriterier er i stand til at vurdere de økonomiske følger af aftalens indgåelse, [kan] af den nationale ret [...] anses for at være urimeligt« (kendelse af 22.2.2018, Lupean (C-119/17, ikke trykt i Sml., EU:C:2018:103, præmis 31 og punkt 2 i kendelsens konklusion).
- 17 Endelig fastslog Domstolen i dom af 20. september 2018, OTP Bank og OTP Faktoring (C-51/17, EU:C:2018:750): »[A]rtikel 4, stk. 2, i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at kravet om, at et kontraktvilkår skal være affattet klart og forståeligt, forpligter de finansielle institutioner til at give låntagerne tilstrækkelige oplysninger til, at disse kan træffe velunderbyggede og forsigtige beslutninger. Med hensyn hertil indebærer dette krav, at et vilkår vedrørende kursrisikoen skal kunne forstås af forbrugeren både rent formelt og i sproglig henseende, men ligeledes med hensyn til dets konkrete rækkevidde, således at en almindeligt oplyst, rimeligt opmærksom og velunderrettet gennemsnitsforbruger er i stand til ikke blot at forstå muligheden for depreciering i den nationale valuta i forhold til den udenlandske valuta, som lånet er optaget i, men også til at vurdere de potentielt alvorlige økonomiske følger, som et sådant aftalevilkår kan have for dennes økonomiske forpligtelser« (præmis 78 og punkt 3 i domskonklusionen). Domstolen præciserede i samme dom følgende: »artikel 4 i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at den fastsætter, at kontraktvilkårs klare og forståelige karakter skal vurderes ved at tage hensyn til alle omstændighederne i forbindelse med aftalens indgåelse på tidspunktet for dens indgåelse og til alle de andre vilkår i kontrakten« (præmis 83 og punkt 4 i domskonklusionen). Endelig fastslog den, at det tilkommer den nationale ret ex officio at rejse spørgsmålet om den eventuelt urimelige karakter af et kontraktvilkår (præmis 91 og punkt 5 i domskonklusionen).

3. National ret

- 18 Den forelæggende ret træffer i den foreliggende sag afgørelse om udlæg i løn. Den udøver i denne henseende beføjelser som en fuldbyrdende retsinstans og skal dermed fastslå rigtigheden af fordringen og fordringens beløb.
- 19 Med artikel L. 132-1 i code de consommation (den franske forbrugerlov), nu samme lovs artikel L. 212.1, gennemføres direktiv 93/13 i fransk ret. Følgende fremgår af denne artikel:

»I aftaler indgået mellem erhvervsdrivende på den ene side og ikke-erhvervsdrivende eller forbrugere på den anden side, er vilkår, der har til formål eller til følge, at der til ulempe for den ikke-erhvervsdrivende eller for forbrugeren skabes en betydelig skævhed mellem aftaleparternes rettigheder og forpligtelser, urimelige.

I en anordning vedtaget af Conseil d'État [øverste domstol i forvaltningsretlige sager] [...] opstilles en liste over de vilkår, der formodes at være urimelige; opstår der en tvist om en kontrakt indeholdende et sådant vilkår, skal den erhvervsdrivende bevise, at det omtvistede vilkår ikke er urimeligt.

I en anordning vedtaget under de samme betingelser fastsættes de typer af vilkår, der henset til alvoren af deres indvirkning på kontraktens ligevægt uomtvisteligt skal anses for at være urimelige i henhold til første afsnit.

Disse bestemmelser er gældende, uanset hvilken form aftalen har, og uanset hvilket medium den findes på. Det gælder navnlig bestillingssedler, fakturaer, garantibeviser, leveringslister eller følgesedler, billetter eller rejsehjemmel indeholdende bestemmelser, der er frit forhandlet eller ej, eller henvisninger til på forhånd fastsatte generelle vilkår.

Et vilkårs urimelige karakter vurderes på grundlag af alle omstændighederne omkring indgåelsen og alle de øvrige vilkår i aftalen på tidspunktet for aftalens indgåelse, jf. fortolkningsreglerne i civillovbogens artikel 1156-1161, 1163 og 1164. Det vurderes ligeledes i forhold til vilkår indeholdt i en anden kontrakt, når indgåelsen eller udførelsen af disse to kontrakter er juridisk indbyrdes afhængige.

De urimelige vilkår betragtes som ugyldige.

Vurderingen af, om kontraktvilkårene er urimelige i henhold til første afsnit, omfatter hverken definitionen af aftalens hovedgenstand eller overensstemmelsen mellem prisen eller betalingen og den solgte vare eller den tilbudte ydelse, for så vidt som disse vilkår er affattet klart og forståeligt.

Alle de øvrige bestemmelser i aftalen ud over dem, der anses for at være urimelige, forbliver gældende, hvis aftalen kan eksistere uden de pågældende vilkår.

Bestemmelserne i denne artikel er ufravigelige«.

- 20 Næstsidste afsnit i teksten gennemfører artikel 4, stk. 2, i direktiv 93/13 og udgør retsgrundlaget for den relevante nationale retspraksis.
- 21 Cour de cassation (kassationsdomstol, Frankrig) udelukker, at vilkår, der definerer aftalens hovedgenstand, kan være urimelige, for så vidt som disse vilkår er affattet klart og forståeligt (fast retspraksis).
- 22 I 2017 fremhævede den i to sager, hvor tvisten vedrørte et lån svarende til det omtvistede lån, at det påhviler den domstol, der realitetsbehandler sagen ex officio at undersøge, om der findes en betydelig skævhed.
- 23 I 2018 fastslog den i en sag om et lån svarende til det omtvistede lån, at vilkåret om »konvertering af de resterende månedlige afdrag efter betaling af låneomkostningerne til schweizerfranc [definerede] aftalens hovedgenstand«. Den

fastslog endvidere, at dette vilkår var affattet klart og forståeligt af følgende årsager: »lånet afdrages via konvertering af de fastsatte afdrag, der betales i euro, [...] en sådan konvertering sker til en vekselkurs, der vil kunne udvikle sig i opadgående eller nedadgående retning, [...] denne udvikling kan medføre en forlængelse eller en afkortning af afdragsperioden for lånet og i givet fald ændre det samlede beløb, der skal tilbagebetales«.

- 24 Ved 15 afgørelser af 20. februar 2019 stadfæstede Cour de cassation (kassationsdomstol) appeldomstolens domme, der fastslog, at lånet Helvet Immo definerede aftalens hovedgenstand ud fra den betragtning, at »kursrisikoen, der er et iboende træk ved denne lånetype, [havde] indflydelse på tilbagebetalingen af lånet«. I disse sager beskrev de appellerede domme mekanismen i lånet Helvet Immo, der er gengivet i nærværende afgørelses punkt III.1, og fastslog, at »aftalen på en gennemsigtig måde [beskrev], hvordan konverteringsmekanismen i forbindelse med den udenlandske valuta fungerede«, og at vilkåret herom var affattet klart og forståeligt. Disse afgørelser henviste udtrykkeligt til Domstolens dom af 20. september 2018, OTP Bank og OTP Faktoring (C-51/17, EU:C:2018:750).
- 25 Nogle af de sidstnævnte afgørelser henviser til en »meddelelse med simuleringer opgjort i tal af den indvirkning, som udsvingene i valutakursen ville have på tilbagebetalingsplanen«, uden at tilstedeværelsen eller fraværet af denne faktiske omstændighed har indflydelse på afgørelsen. Generaladvokaten foreslog i sit forslag til afgørelse, at tilstedeværelsen eller fraværet af dette element, der i øvrigt kræves i henhold til tidligere lovgivning (artikel L. 312-8 i forbrugerloven, nu samme lovs artikel L. 313-25), bibeholdes ved bedømmelsen af, om de omtvistede vilkår er affattet klart og forståeligt.

IV. Begrundelsen for anmodningen

1. Aftalens hovedgenstand

- 26 Den omtvistede aftale indeholder flere vilkår, der præsenteres som udgørende en del af valutakonverteringsmekanismen, og som bevirker, at kursrisikoen indarbejdes i de månedlige afdrag, som forbrugeren betaler. De månedlige afdrag i euro er faste afdrag. Såfremt valutakursen udvikler sig, udgør tilbagebetalingen et mindre beløb i schweizerfranc end det beløb, som forbrugeren fik oplyst ved optagelsen af lånet. Dette beløb går fortrinsvis til betaling af renterne.
- 27 Aftalen er således et lån i en udenlandsk valuta, der skal tilbagebetales i national valuta, og som ikke har været genstand for en individuel forhandling. Sådan som EU-retten er gennemført i national ret, er den pågældende mekanisme omfattet af aftalens hovedgenstand.
- 28 De omtvistede vilkår vedrører reglerne om henførelse af betalinger til renterne, om forvaltningen af konti i schweizerfranc, der er regnskabsvaluta, og EUR, om

betalingsvaluta samt om forlængelse af lånets løbetid. Det følger heraf, at forbrugeren, såfremt valutakursen udvikler sig på en ugunstig måde, kommer til at skyldes et større beløb i EUR, end det lånte beløb, og at de månedlige afdrag næsten udelukkende går til betaling af renterne og således først derefter går til at nedbringe den resterende del af lånets hovedstol.

- 29 Den forelæggende ret ønsker derfor oplyst, hvilket skøn den har i forbindelse med disse vilkår: Skal de betragtes som et hele, der udgør aftalens hovedgenstand, således at de dermed ikke kan betegnes som urimelige, såfremt de er affattet klart og forståeligt? Skal disse vilkår omvendt kunne betragtes som urimelige hver for sig, med den undtagelse, der allerede er fastsat i retspraksis, af vilkåret om, at tilbagebetalingen skal ske i udenlandsk valuta?

2. Låntagerens kendskab til den forudsigelige økonomiske sammenhæng som et element i vurderingen af, om vilkåret er affattet klart og forståeligt

- 30 Det fremgår, at låntageren fik en række vigtige oplysninger, inden han optog lånet. Det fremgår af sagsakterne, at der i disse oplysninger blev lagt vægt på den stabile paritet EUR - schweizerfranc. Forbrugeren kunne således tro, at risiciene i forbindelse med hans forpligtelser vedrørte andre ting, som långiveren ligeledes oplyste, som f.eks. omkostningerne i forbindelse med valutaomregning eller den faste rentesats.
- 31 I lånetilbuddet beskrives en mekanisme, hvorefter de månedlige afdrag i EUR går til afdrag af et lån i schweizerfranc. Kursrisikoen følger af kombinationen af forskellige vilkår. VE har fremhævet, at udtrykket »kursrisiko« ikke anvendes i tilbuddet.
- 32 Det fremgår af de i sagen indleverede dokumenter, at nogle valutaer, navnlig schweizerfranc, i perioder med spændinger på finansmarkederne optræder som »tilflugtsvalutaer«, der beskytter indehaverne heraf mod de udsving, der optræder i en sådan sammenhæng. Det fremgår af de i sagen indleverede dokumenter, at långiveren kunne have kendskab hertil på tidspunktet for optagelsen af lånet, hvilket er sandsynligt henset til den kompetence og viden, som denne har i sin egenskab af professionel långiver.
- 33 I henhold til den nationale lovgivning og retspraksis skal retten behandle tilbuddet objektivt uden at tage hensyn til en sådan sammenhæng, f.eks. ved som reference at anvende de simuleringer opgjort i tal, der viser de følger, som en udvikling i vekselkursen har for låneomkostningerne, men uden nødvendigvis at kræve dette element. I Domstolens praksis henvises der til gennemsigtigheden af undersøgelsen af, om et vilkår, der udgør en del af aftalens hovedgenstand, er affattet klart og forståeligt.
- 34 Den forelæggende ret ønsker derfor oplyst, hvilken konkret rækkevidde dette begreb har for en låntager, som ikke har kendskab til de konsekvenser, som økonomiske spændinger kan have på udviklingen i vekselkursen, og om denne

låntager burde informeres om den ekstra risiko, som den økonomiske situation, i hvilken han optog lånet, medførte.

- 35 Indirekte opstår det spørgsmål, om långiveren var i god tro, idet dennes kompetence kunne foranledige denne til at vurdere den forventelige udvikling. VE har i denne henseende fremlagt den schweiziske centralbanks økonomiske forudsigelser, der forelå før optagelsen af lånet, og som han i dag mener, at långiveren havde kendskab til.

Præjudicielle spørgsmål

- 36 Tribunal d'instance de Lagny-sur-Marne (retten i første instans i Lagny-sur-Marne, Frankrig) forelægger Domstolen følgende spørgsmål:

- 1) Skal artikel 4, stk. 2, i direktiv 93/13 fortolkes således, at vilkår, som fastsætter tilbagebetaling i faste afdrag, der fortrinsvis anvendes til betaling af renterne, og som fastsætter en forlængelse af aftalens løbetid og en forhøjelse af afdragene med henblik på betaling af den resterende hovedstol, som [kan] vokse betydeligt som følge af udsving i vekselkurserne, udgør hovedgenstanden for et lån i udenlandsk valuta, der skal tilbagebetales i national valuta, uden at disse vilkår kan vurderes enkeltvist?
- 2) Skal artikel 3, stk. 1, i direktiv 93/13 fortolkes således, at vilkår, som fastsætter betaling af faste afdrag, der fortrinsvis anvendes til betaling af renterne, og som fastsætter en forlængelse af [aftalens] løbetid og en forhøjelse af afdragene med henblik på betaling af den resterende hovedstol, som kan vokse betydeligt som følge af udsving i vekselkurserne, skaber en betydelig skævhed mellem aftaleparternes rettigheder og forpligtelser, navnlig for så vidt som de udsætter forbrugeren for en uforholdsmæssig kursrisiko?
- 3) Skal artikel 4 i direktiv 93/13 fortolkes således, at den kræver, at vurderingen af, om vilkårene i en låneaftale i udenlandsk valuta, der skal tilbagebetales i national valuta, er affattet klart og forståeligt, skal foretages med henvisning til den forudsigelige økonomiske situation på tidspunktet for indgåelse af aftalen, i den foreliggende sag de konsekvenser, som de økonomiske vanskeligheder i perioden 2007-2009 havde for valutakursudsvingene, under hensyntagen til den professionelle långivers kompetence, viden og gode tro?
- 4) Skal artikel 4 i direktiv 93/13 fortolkes således, at den kræver, at vurderingen af, om vilkårene i en låneaftale i udenlandsk valuta, der skal tilbagebetales i national valuta, er affattet klart og forståeligt, skal foretages ved at kontrollere, om långiveren, der har en professionel erhvervsdrivendes kompetence og viden, har meddelt forbrugeren oplysninger, særligt angivet i tal, der udelukkende er objektive og abstrakte, uden hensyntagen til den

økonomiske sammenhæng, der kan have indflydelse på valutakursudsvingene?

ARBEJDSDOKUMENT